

Havainnoi huomaavaisesti

– Ohjeita linturetkeilystä Utössä

Puolustusvoimien luovuttua Utön linnakkeesta vuonna 2005 on lintu- ja luontoretkely Länsi-Turunmaan Utössä kasvanut kiihtyvällä vauhdilla. Tähän ovat vaikuttaneet ennen kaikkea saaren majoituskapasiteetin nopea kasvu ja monet mielenkiintoiset lintuhavainnot. Oma merkityksensä on myös hyvillä kulkuyhteyksillä ja saaren kaupalla. Nykyään Utössä on lintuharrastajia lähes ympäri vuoden, ja vilkkaimpina muuttoaikoina keväällä ja syksyllä ei ole harvinaista, että saarella on yhtä aikaa yli 50 lintuharrastajaa.

Lintuharrastajien määrän kasvu ei ole sujunut ilman ongelmia tällä pienellä (2 x 1,5 km) saarella, jossa on vakituisesti n. 45 asukasta. Koska olisi toivottavaa, että linturetkely saarella olisi luonnolle, paikallisille asukkaille ja myös harrastajille mukavaa ja mahdollisimman vähän häiriötä aiheuttavaa, on retkeilyä saarella koskeva ohjeistus välttämätön. Vetoamme sekä Utön retkien järjestäjiin että yksittäisiin harrastajiin ja kuvaajiin, että ohjeistus otettaisiin vakavasti eikä tiukempia ohjeita tai rajoituksia tulevaisuudessa tarvittaisi.

Tarkkailu luotsiasemalla

On tavallista, että lintuharrastajat kerääntyvät varsinkin kevätaamuina varhain tarkkailemaan muuttoa luotsiaseman seinustalle, mistä aiheutuu häiritsevää meteliä. Luotsiasema on kuitenkin myös asuinrakennus, jossa usein yötyötä tekevät luotsit nukkuvat. Luotsiaseman päällikkö edellyttää, että

- ▶ Luotsiaseman seinustalle ei saa kulkea luotsiaseman oven edestä (majakan puolelta), koska sisäänkäynnin edusta on aseman piha-alueita.
- ▶ Luotsimäellä tulee välttää kovääni-syyttä tai yleisöretkien opastuksia.

Majakalla samoja ongelmia ei synny: Majakan seinustat ovatkin mainio muuton tarkkailupaikka ja opastusalue.

Retkeily itäniityllä ja itärannalla

Itäniitty ja sen (n. 300 metriä pitkä) ranta ovat ulkomeren reunalla ensimmäinen kosteikkoalue, johon monet linnut laskeutuvat lepäämään. Alueella myös pesii useita kahlaaja- ja vesilintulajeja ja siksi siellä liikkuminen aiheuttaa erityisesti pesimä-

aikaan aina paljon häiriötä. Rannalle meno karkottaa niin lepäilevät kuin pesivätkin linnut usein pitkäksi aikaa pois tai pelottaa ne jatkamaan muuttomatkansa kesken ruokailun. Toivottavaa onkin, että

- ▶ Pesimäaikana (15.4.–15.7) itäniityllä kuljettaisiin vain polkuja pitkin (pohjois- ja eteläreuna) eikä itse niittyä ja rannan ruovikkoa lainkaan kompattaisi.
- ▶ Pesimäaikana niityn rannassa käytäisiin korkeintaan kerran päivässä ja silloinkin vain muutaman minuutin ajan eikä rantaviivaa kulkien pidä lähteä pelottamaan pesiviä tai lepäileviä lintuja pois. Syksyllä häiriö on vähäisempää, mutta silloinkin tulee muuttolinnulle antaa tarpeeksi aikaa ruokailla rannalla.
- ▶ Itäniityn ja -rannan lintuja voi hyvin tarkkailla niityn eteläpuoleiselta korkealta kalliolta (hautausmaan takana), jolloin häiriöt jäävät pesimäaikaan vähäisiksi. Pohjoispuolen kallioille, jotka kuuluvat yhä Puolustusvoimille, on kieltotauluin osoitettu kulkukielto, jota tulee ehdottomasti noudattaa.

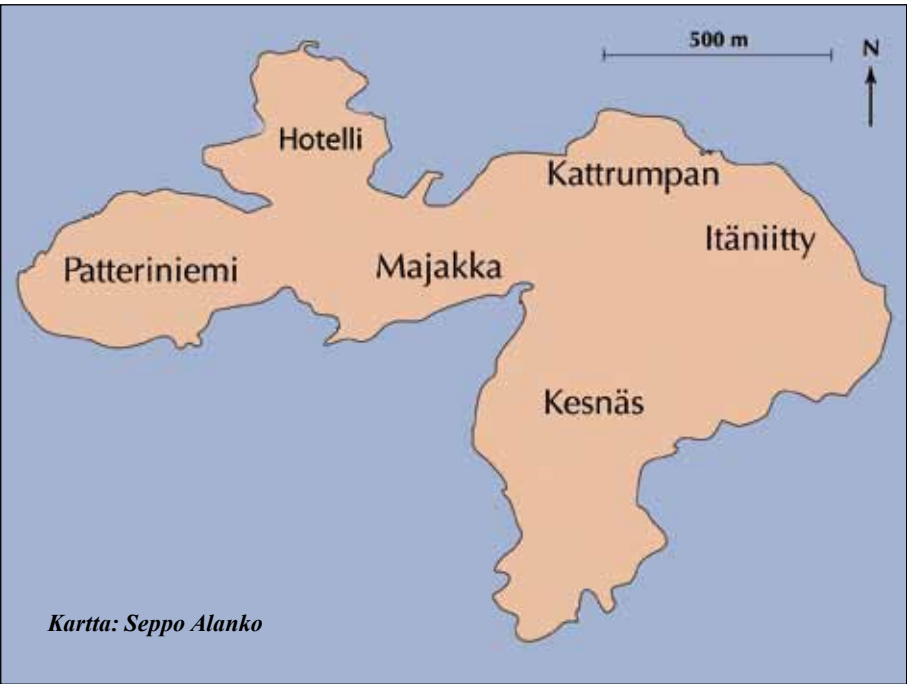
Retkeily kyläalueella

Kyläalueella voi vapaasti kulkea teitä ja polkuja pitkin, mutta saarelaiset toivovat, ettei kuljettaisi sellaisia polkuja ja teitä pitkin, joissa on portteja. Pihoille ei tietenkään saa mennä ja on muistettava, että myös kylän laiturit ovat yksityisiä. Koska kaikki pihat eivät ole aidattuja, tulee käyttää harkintaa siinä, kuinka lähelle taloja menee. Vaikka paikalla ei näkyisi ketään, ei pihoilla saa kulkea. Pihoille ja puutarhoihin voi vapaasti kiikaroida ja jopa kuvata lintuja edellyttäen, ettei paikalla näy asukkaita. Muussa tapauksessa on kysyttävä lupa.

- ▶ Hotellin alueella ja myös koulun pihalla voi vapaasti liikkua turhaa häiriötä välttäen.
- ▶ Kylän isolla yhteislaiturilla voi vapaasti kulkea.

Eteläniemi (Kesnäs) pesimäaikana

Eteläniemessä on laaja merilintujen pesimä-alue, mistä syystä pesimäaikana eteläniemeen voi vapaasti kulkea niemen keskellä

menevää tietä pitkin, mutta ei tien ulkopuolella. Pesimäajan ulkopuolella voi rannoilla-kin vapaasti kulkea. Alueesta muistutetaan saaren ilmoitustauluilla, mutta silti rikkomuksia tapahtuu ikävä kyllä joka vuosi.

- ▶ Eteläniemessä voi muuten vapaasti retkeillä, mutta lintujen pesimäaikaan (15.4.–15.7.) on pysyteltävä vain niemeen menevällä tiellä.
- ▶ Eteläniemen kärjen kallioilla voi aina liikkua ja/tai tarkkailla merelle.

Puolustusvoimien alueet

Saarella on kolme puolustusvoimien aidoin sulkemaa tai kyltein merkittyä aluetta: läntinen Patteriniemi, koillisosan Kattrumpanin alue ja ns. Saunalahden perukka majakan alapuolella. Näitä rajoituksia tulee noudattaa. Alueilla on myös puolustusvoimien kameravalvonta.

Yhdistys- ja yleisöretket

Vaikka ohjeita ja rajoituksia Utössä retkeilyyn on useita, on retkeily saarella käytännössä mukavaa ja helppoa. Erittäin toivottavaa olisi, että Utöseen ei järjestettäisi yhdistys- tai yleisöretkiä 15.4.–15.7. välisenä aikana, koska isot harrastajamäärät aiheuttavat jo pelkällä liikkumisellaan

väistämättä häiriötä pesimälinnustolle ja kasvistolle, joka on vasta nousemassa talven jäljiltä. Retkueet ovat tervetulleita esimerkiksi syksyllä, ja kannattaa muistaa, että Utössä on talvella ja varhaiskevälläkin paljon katsottavaa.

Tarvittaessa yhdistysten retkivastaavat ym. voivat ottaa yhteyttä Jorma Tenovuohon (jorma.tenovuo@uto.fi, p. 050 596 0665).

Uskomme, että noudattamalla näitä ohjeita lintuharrastajilla on mukavampi liikkua saarella, kun konflikteja syntyy vähemmän, jos lainkaan. Samalla myös varmistamme, että saarella voit tulevaisuudessakin kulkea näin vapaasti ja nauttia hienosta ulkosaariston lintumaailmasta. Myös ystävällisyys ja huomaavaisuus saariston asukkaita kohtaan on hieno ele, joka ei maksa mitään!

*Mikael Nordström,
TLY:n puheenjohtaja
Jorma Tenovuo,
Utön asukas ja lintuharrastaja*

Nämä ohjeet löytyvät myös BirdLife Suomen (www.birdlife.fi) ja Turun Lintutieteellisen Yhdistyksen (www.tly.info) verkkosivuilta.

Näkymä itäniityn eteläisiltä kallioilta niitylle ja kyläalueelle, taustalla näkyvän tornin ympäristö (Kattrumpan) on suljettua armeijan aluetta .

Utön majakalta ja taustalla näkyvältä luotsiasemalta avautuu esteetön näkymä pohjoiselle Itämerelle. Kuvat: Outi Sarjakoski

